

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Konosament v českém právu a perspektiva jeho elektronizace se zaměřením na elektronický konosament FIATA (e-FBL)

V roce 2022 Svaz spedice a logistiky ČR (SSL ČR) jako jedno z členských národních sdružení FIATA (Mezinárodní federace zasilatelských svazů - International Federation of Freight Forwarders Associations) informoval, že FIATA od 18. 5. 2022 nabídne svým členům řešení, jak přejít od papírových konosamentů, vydávaných touto organizací v rámci multimodální přepravy (tzv. FBL), k čistě bezpapírovým, tedy elektronickým FBL (tzv. e-FBL), fungujícím na bázi blockchainu. Výhodou elektronických FBL by podle FIATA měla přitom být, v porovnání s listinnými FBL, zejména úspora času a peněz, optimalizace procesů, důvěryhodnost a bezpečnost.

Pojem konosament, jeho funkce včetně FBL a jeho forem

Na úvod bychom nejdříve krátce vysvětlili, co to vlastně konosament neboli také „náložní list“ je a k čemu skutečně slouží, stejně jako, co je myšleno konosamentem vydávaným FIATA, tedy tzv. FBL (zkratka označuje FIATA Multimodal Bill of Lading). Následně bychom představili novinku v podobě e-FBL, tedy elektronického konosamentu organizace FIATA, která je odrazem vzrůstající potřeby digitalizace v mezinárodní přepravě.

V praxi totiž často bývá u listinných konosamentů problematické a někdy i zdlouhavé dohodnout konečnou podobu a obsahu konosamentu mezi všemi zainteresovanými stranami před jeho finálním vystavením, stejně jako i ověřit jeho pravost ze strany zainteresovaných subjektů (např. bank, osob oprávněných k vydání zásilky apod.). To pak také může vést k potížím či prodlení při konečném vydání zásilky. Tyto nedostatky by zavedení elektronické podoby konosamentu mohlo odstranit nebo alespoň minimalizovat. Nezanedbatelná výhoda spočívá i v environmentálním hledisku, jako je např. šetření nákladů na papír.

Konosament obecně a jeho funkce

V první řadě je třeba konstatovat, že jednotná definice pojmu, náležitostí a funkcí konosamentu z celosvětového pohledu není v současnosti bohužel prakticky možná, neboť vymezení pojmu konosament se liší stát od státu, a to i v rámci práva angloamerického a práva kontinentálního. V současnosti také nabývá na významu hledání vymezení tohoto pojmu v rámci práva evropského. Proto pokud chceme konosament nějak definovat a charakterizovat, je třeba se primárně zabývat tím, jakým právním řádem se konosament a vztahy z konosamentu (resp. i jaké z těchto vztahů) řídí a podle něj si pak dané otázky zodpovědět. To má pak následně i podstatné dopady do praxe použití konosamentu a následků jeho použití.

Podrobnější česká právní odborná literatura týkající se problematiky konosamentu není bohužel k dispozici.^[1] Vycházíme-li např. z německé literatury, pak můžeme konstatovat, že konosament je cenným papírem používaným zpravidla v námořní dopravě, přičemž jeho základními funkcemi jsou zejména:^[2]

1. **Důkazní funkce** - ve vztahu mezi dopravcem a osobou oprávněnou z konosamentu je náložní

list svým způsobem dokladem (důkazem) o uzavření smlouvy. Velmi problematická je tato funkce v rámci českého právního řádu ve vztahu mezi dopravcem a odesílatelem. Náložný list vydaný na základě občanského zákoníku totiž ve vztahu mezi odesílatelem a dopravcem obsah smlouvy neprokazuje.

2. **Potvrzující funkce** - náložný list potvrzuje, že dopravce převzal zásilku k přepravě ve stavu v náložném listu uvedeném. Tento závěr platí v rámci českého právního řádu v zásadě jen u konosamentů v rámci námořních přeprav vydaných dle Hamburských pravidel[3], u FBL se tedy neuplatní. Z občanského zákoníku totiž nelze u náložných listů dle českého práva tuto funkci FBL bez dalšího přímo dovodit. Máme za to, že v tomto směru představuje náložný list dle českého práva jen jeden z možných důkazů jako jakýkoliv důkaz jiný. Nejedná se v daném případě o důkaz de facto kvalifikovaný, jako tomu bývá u náložných listů či konosamentů podle jiných právních řádů jako např. dle podle německého práva či podle Hamburských pravidel.
3. **Legitimační funkce** - náložný list v sobě i podle českého občanského zákoníku inkorporuje právo na vydání zásilky, nikoliv však vlastnické právo k zásilce.

Tyto závěry lze podle nás dovodit i pro konosamenty, resp. náložné listy, na něž je aplikovatelné české právo. Nemusí však platit u konosamentů resp. náložných listů, na něž je aplikovatelné jiné nežli české právo. Zde bude záležet na právním řádu, který se na konosament, respektive náložný list použije.

Zásadně lze tedy velmi zjednodušeně shrnout, že konosament je zpravidla cenným papírem, který opravňuje osobu podle něj oprávněnou k vydání zásilky a bez jehož předložení oprávněnou osobou naopak není vydání zásilky možné. Není však dokumentem, jímž by se převádělo vlastnické právo k zásilce, ačkoli se to často chybně uvádí.

Listinný FBL

Přepravní dokument označovaný jako FBL je pak konosament vydávaný jako standardizovaný dokument vytvořený ze strany FIATA k užití pro její členy. Je vystavovaný zasílatelem pro multimodální přepravu zásilky (tj. přepravu zahrnující vícero druhů přeprav, např. námořní a silniční, námořní a železniční apod.), a to zpravidla pro celou její trasu[4]. Může být vystaven také jen pro přepravu námořní - jako takový však není předmětem tohoto příspěvku.

Standardizace FBL spočívá zejména **v tom, že obsahuje na rubové straně obchodní (tzv. konosamentní) podmínky.** FIATA ve svém průvodci k FBL výslovně uvádí, že obchodní podmínky týkající se přepravy podle FBL se použijí kdykoliv, kdy je použit FBL, a tak zajišťují jednotnost při jeho obchodním užití.[5] Nicméně v případě, kdy by se FBL řídil českým právním řádem, je tento závěr poněkud problematický nebo spíše zkreslený. Danou otázkou se však tento příspěvek blíže nezabývá a odkazujeme na jiné příspěvky zabývající se otázkou aplikovatelnosti podmínek rubových stran konosamentu[6]. V mezích českého právního řádu se totiž tzv. rubové konosamentní podmínky použijí zásadně (jen) ve vztahu mezi výstavcem konosamentu a osobou z konosamentu oprávněnou, pokud konosament skutečně přijme[7]. Obdobné platí i pro otázku (ne)platnosti některých ustanovení rubových (konosamentních) podmínek FBL, zejména jsou-li v rozporu s tzv. donucující právní úpravou národního práva na konosament použitelného.[8] Tedy ani z tohoto pohledu nemusí být vždy všechna ustanovení tzv. rubových konosamentních podmínek FBL použitelná či platná.

Význam FBL spočívá také v tom, že je akceptovaným přepravním dokumentem v případech přeprav zásilek, u nichž je platba kupní ceny zajišťována prostřednictvím dokumentárního akreditivu, pokud se akreditiv řídí jednotnými zvyklostmi a pravidly pro dokumentární akreditivy UCP 600 vydávanými Mezinárodní obchodní komorou (ICC). [9]

Vystavením FBL se zasílatel zavazuje v zásadě jako dopravce ke skutečnému přepravení zásilky

do místa dodání a také odpovídá za osoby jím pověřené k zajištění přepravy. Zasiřatel vystavující FBL musí být pojiřtěn v souladu s rubovými (konosamentními) podmínkami FBL[10] a musí být členem příslušného národního sdružení FIATA - v ČR tedy musí být členem Svazu spedice a logistiky ČR. I tímto tedy dává vystavení FBL určitým způsobem záruku za důvěřhodnost použitého zasilatele.

Elektronický FBL

Elektronický FBL (eFBL) je novinkou zavedenou organizací FIATA v minulém roce. Jde o obchodovatelný elektronický dokument v zabezpečeném digitálním formátu, který je evidován na bázi technologie blockchainu, tedy velmi zjednodušeně řečeno, v digitální účetní knize (databázi), kdy je za použití jedinečného hashe (kryptografické technologie) zajiřtěna neporušenost (integrita) vložených dat a ověřena identita účastníků. Tím je pro eFBL vytvářena spolehlivá auditní stopa k zajiřtění věřhodnosti.

Tyto eFBL si mohou členové FIATA vystavit pomocí speciální aplikace, kterou lze napojit pomocí rozhraní API i na běžně používané informační systémy, jejichž poskytovatelé s FIATA za tímto účelem spolupracují. Pro strany je velmi výhodné, že si mohou návrh eFBL rychle a efektivně odsouhlasit před jeho vystavením (aplikace umožňuje stáhnout si návrh eFBL). To napomáhá zajistit bezchybnost konečného konosamentu.

Finální vygenerovaný eFBL obsahuje unikátní ID kód a zároveň QR kód. Ve verifikačním rozhraní FIATA si pak může díky OR kódu, případně nahráním dokumentu, kterákoliv ze zapojených stran (např. příjemce zásilky, banka vydávající dokumentární akreditiv, pojiřtovna) ověřit, kým a kdy přesně byl vydán, jeho integritu a platnost. U vydávajícího je také uvedena informace o jeho členství v příslušné národní asociaci (např. SSL ČR) a potvrzení, že v době vystavení dokumentu vydávající splnil všechny podmínky vyžadované obchodními podmínkami pro FBL. Do budoucna se uvažuje i o možnosti zavedení autentizace (proces ověření identity) stran, které si chtějí dokument verifikovat. Prozatím si může eFBL ověřit jen okruh osob, které povolí vystavovatel a předá jim QR kód či elektronický dokument.

Tento eFBL lze buď vytisknout, opatřit podpisem a razítkem a používat jako klasický listinný konosament (čímž odpadá nutnost pořízení předtiřtěných papírových formulářů), nebo jej lze používat jako zabezpečený dokument ve formátu .pdf přímo v elektronické podobě. Strany si dokonce mohou předat i pouhý QR kód bez samotného dokumentu.

Velkou výhodou eFBL je také to že jsou archivovány a strany si je mohou zpětně jednoduše dohledat a zkontrolovat.

Nejedná se samozřejmě o první elektronický přepravní dokument, resp. konosament v historii mezinárodní přepravy[11]. Problematika digitalizace přepravních a obchodních dokumentů je v dnešní době velmi živá. To se odráží například v aktivitě Evropské unie (viz také nové Nařizení o elektronických informacích v nákladní dopravě[12]), Mezinárodní obchodní komory ICC (viz zejména standardy UNCTAD/ICC Pravidla pro Multimodální přepravní dokumenty[13] a jeho další aktivity v rámci tzv. „Digital Standards Initiative“[14]) či Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo UNCITRAL, kdy je zapotřebí zmínit poměrně významný počin v podobě Modelového zákona o elektronických instrumentech neboli tzv. MLETR[15]. Konosamenty eFBL přitom navazují právě na shora uvedené UNCTAD / ICC pravidla - viz také dále. Diskuze k možné legislativě k elektronickým cenným papírům probíhá v gesci Ministerstva financí[16] i v České republice .

Účastníci mezinárodní přepravy jsou nicméně i přes masivní vývoj v oblasti informačních technologií stále poměrně konzervativní, a tudíž věrní listinným konosamentům. Ty však v dnešní době nemusejí vždy odpovídat nárokům na efektivitu a rychlost přepravy. Může se tak snadno stát, že přepravovaný

náklad dorazí na místo určení dříve než samotný listinný konosament. Také z hlediska bezpečnosti listinné náložné listy nebývají vyhovující. Jsou totiž vydávány ve třech originálech, a proto je možné je poměrně snadno padělat, pozměnit či ztratit. Jejich digitalizace je tedy nevyhnutelná. Bez unifikované sjednocující úpravy, kdy by právní řády jednotlivých států uznávaly právě konosamenty jako elektronické cenné papíry, to však půjde velmi těžko. Jak se na právě podobu konosamentu dívá české právo a zda lze vůbec mít podle českého práva konosament jako elektronický cenný papír, je předmětem našeho pojednání dále.

Konosament v kontextu českého práva

Podle českého právního řádu je náložným listem cenný papír, který splňuje zákonem předvídané náležitosti co do obsahu a formy. Obsah a náležitosti jsou v případě náložného listu stanoveny v § 2572[17] občanského zákoníku. Pokud by se tedy na konosament, a to případně i v podobě FBL, resp. eFBL, použilo české právo, je nezbytné, aby byly splněny podmínky českého občanského zákoníku ohledně konosamentů. V opačném případě se nemůže o konosament jako převoditelný cenný papír jednat, a to ani pokud by byl vydán na formuláři FBL.

Co se **formy** náložného listu týče, § 2572 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, že může být vydán na jméno, na řad nebo na doručitele. Není-li v náložném listu uvedeno, na čí řad je vydán, platí, že je vydán na řad odesílatele. Neobsahuje-li cenný papír jméno oprávněné osoby, platí, že se jedná o cenný papír na doručitele.

Občanský zákoník přitom v první řadě počítá s cenným papírem jako listinou, neboť dle základní definice je cenný papír „*listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést*“[18].

O elektronické formě nehovoří v případě konosamentu vůbec, natož pak o nějakém depozitáři, který by vedl evidenci/účet těchto cenných papírů. Otázkou je, **zda je vůbec dle českého práva možné vydat elektronický náložný list. Odpověď zní, že nikoliv**, přičemž vysvětlení těchto důvodů by vydalo na samostatné pojednání[19]. Toto tedy bude platit pro veškeré digitální náložné listy včetně eFBL, budou-li se řídit českým právem.[20]

Máme za to, že by v případě FBL jako náložných listů vydávaných zasílateli pro celou trasu multimodální přepravy bylo zapotřebí, pokud by se měly řídit českým právem, naplnit právě podmínky § 2572 občanského zákoníku, stejně jako formu předvídanou občanským zákoníkem tak, aby se jednalo o cenný papír s tam předvídanými důsledky. Takové podmínky podle našeho názoru v případě (řádne) používaného a vyplněného formuláře FBL v jeho listinné podobě naplněny jsou.

Pro platnost vydání konosamentu či náložného listu jako cenného papíru podle české právního řádu je dále nezbytné, aby se ve smyslu § 520 občanského zákoníku stal majetkem prvního nabyvatele. V tomto směru je třeba odlišovat vydání konosamentu či náložného listu od jeho pouhého vystavení (popř. emise) a případně i předání pouze odesílateli, není-li odesílatel současně osobou dle konosamentu či náložného listu oprávněnou. **Cenným papírem se všemi předvídanými důsledky se totiž konosament či náložný list dle českého právního řádu stává až okamžikem svého vydání, resp. tedy okamžikem, kdy splní všechny požadované náležitosti a je předán prvnímu oprávněnému.** Do té doby nelze práva z něj vyplývající uplatňovat.[21]

Právo použitelné na elektronický konosament

Jak popsáno shora, zodpovězení otázky, zda je předložený přepravní dokument cenným papírem (konosamentem či náložným listem), jakou má mít povahu, náležitosti, formu a následky použití záleží na příslušném národním právním řádu použitelném na daný dokument. Stanovit takový právní

řád nebývá jednoduché a závisí to i na tom, u soudu kterého státu je případně veden související soudní spor.

Pokud by se daný dokument řídil jiným nežli českým právním řádem, bude zapotřebí otázky, zda jde skutečně o tzv. dispoziční cenný papír opravňující k vydání zásilky, jaké mají být jeho náležitosti, forma, podmínky převoditelnosti a důsledky jeho použití, vždy v daném konkrétním případě zodpovědět podle daného právního řádu použitelného na příslušný dokument. Pouze skutečnost, že je dokument označen např. jako „bill of lading“, a ani jako FBL či eFBL totiž samo o sobě nemusí znamenat, že se skutečně jedná o cenný papír, bez něž nelze zásilku vydat. Tyto otázky je třeba vždy vyjasňovat ad hoc jak podle konkrétního dokumentu a jeho obsahu, tak podle vztahů v jehož rámci má být tento použit. Není možné „celosvětově“ paušálně určit, který dokument je konosamentem a cenným papírem a jaké jsou následky jeho použití včetně toho, zda a v jakém vztahu jsou aplikovatelné jeho podmínky uvedené zpravidla na rubové straně. Prakticky totéž podle nás platí i pro FBL i eFBL.

V odborné literatuře k českému mezinárodnímu právu soukromému není jasné, zda by vůbec podle české kolizní úpravy před českými soudy byly přípustné elektronické konosamenty včetně eFBL, vydané podle práva státu, které jejich elektronickou formu připouští. [22] K otázkám právního řádu použitelného na listinný konosament obecně odkazujeme na literaturu, která se zabývá výslovně tímto tématem [23]. Pro obsáhlost a složitost dané problematiky není možné se jí zabývat blíže v tomto příspěvku a to ani pouze ve vztahu ke konosamentům elektronickým [24].

Abychom zabránili složitým sporům v souvislosti s eFBL **před českými soudy**, bude na místě **doporučení vytisknout eFBL do papírové podoby**, jak daný systém FIATA také umožňuje, **opatřit jej razítkem a podpisem zasílatele, resp. zasílatele jednajícího jako dopravce, a použít jako klasický listinný konosament - cenný papír**. I když tím vlastně popřeme výhodu elektronického dokumentu, má i takto vytisknutý a podepsaný eFBL nemalé výhody v porovnání s klasickým listinným FBL. Kromě úspory času a nákladů při přípravě jde především o vyšší míru důvěryhodnosti a bezpečnosti takového dokumentu s možností okamžitého ověření pravosti a identity, jak je popsáno blíže shora k eFBL. Obyčejný dokument ve formátu .pdf bez podpisu by jako cenný papír sloužit sice nemohl, nicméně i tak by měl určitou důkazní váhu jako písemné elektronické právní jednání podpořené zejména technologií blockchainu [25].

Shora uvedené doporučení k použití vytisknutého a podepsaného eFBL jako cenného papíru platí podle autorů nejen, pokud by takový eFBL mohl být využit v řízení před českými soudy, ale samozřejmě i před soudy jiných států, které elektronickou podobu konosamentu neznají a neuznávají.

Stejně doporučení lze učinit i tehdy, když by eFBL měl být využíván ve vztahu k bankám např. při využití dokumentárního akreditivu. Některé banky však podle vyjádření FIATA eFBL znají a používají, nicméně doporučujeme si to vždy předem ověřit.

Závěr

Používání eFBL v rámci českého prostředí má nemalá úskalí a spíše se zasílatele nevyhnou jejich využití v listinné podobě. I přesto má eFBL oproti původní, tzv. čistě listinné podobě FBL, mnohé výhody a podle názoru autorů lze jen doporučit.

Do budoucna de lege ferenda mají autoři za to, že bude vhodné nebo spíše **nezbytné v rámci českého právního řádu přijmout takovou úpravu, která vydávání konosamentů v elektronické podobě umožní**. Týká se to potažmo i elektronických cenných papírů obecně. Jako poměrně vhodná výchozí cesta se jeví zejména Modelový zákon o elektronických převoditelných

instrumentech (MLETR) UNCITRAL, který postupně začínají některé státy implementovat[26], a může sloužit i jako vzor pro budoucí úpravu v rámci Evropské unie.[27]

JUDr. Alice Kubová Bártková, M.E.S.,
advokátka / Associate Partner

Mgr. Lenka Hanková,
advokátka / Senior Associate

Mgr. Adam Kotyza,
právník

Rödl & Partner

Rödl & Partner

Platněřská 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 236 163 111

e-mail: alice.bartkova@roedl.com

e-mail: lenka.hankova@roedl.com

e-mail: adam.kotyza@roedl.com

Poděkování autorů patří za cenné praktické rady, připomínky, informace a odbornou podporu Ing.

[1] Zde nebereme v úvahu českou odbornou literaturu týkající se problematiky konosamentů, která je spíše ekonomického nežli právního charakteru.

[2] Viz. přiměřeně Klaus Rammig, Hamburger Handbuch Multimodaler Transport, 1. Auflage, München 2011, C.H. Beck online, Rn. 767. Dále viz. přiměřeně Kotásek, Pihera, Pokorná, Vitek: Právo cenných papírů, 1. vydání, Praha 2014, C.H.Beck, str. 218 - 219

[3] Viz. čl. 1 odst. 7 Hamburských pravidel.

[4] Konkrétně FIATA ve svých Pokynech k obchodním podmínkám FBL uvádí: „The FBL is a carrier-type transport document set up by FIATA for the use of freight forwarders acting as Multimodal Transport Operators (MTO).“ Dostupné on-line na https://fiata.cdn.prismic.io/fiata/1d11e01d-a486-417f-83e1-99f5c283431a_STCs_and_FBL_TCs.pdf

[5] https://fiata.cdn.prismic.io/fiata/1d11e01d-a486-417f-83e1-99f5c283431a_STCs_and_FBL_TCs.pdf

[6] Kubová Bártková, A., Handl V.: Odpovědnost zasílatele v rámci obstarávání námořních přeprav ve vztahu k závaznosti konosamentních podmínek, Právo v dopravě a zasilatelství, srpen 2020

[7] Viz blíže shora

[8] Máme za to, že v případě konosamentů řídicích se českým právem by byla z tohoto důvodu neplatná ujednání např. v čl. 17 rubových podmínek FBL stanující 9 měsíční promlčecí lhůtu, stejně jako některá další ustanovení.

[9] Viz <https://fiata.org/resources/> - část „For further information, see all [FIATA Documents](#) available.“: The negotiable FIATA Multimodal Transport Bill of Lading (FBL) conforms to the requirements of the “Guide for the Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (UCP 600)” of ICC (ICC publication No. 600) when issued as multimodal transport document in line with Article 19 or as bill of lading in line with Article 20, as an acceptable transport document

[10] Viz <https://fiata.org/resources/> - část „For further information, see all [FIATA Documents](#) available.“: A freight forwarder acting as Multimodal Transport Operator (MTO) or marine carrier issuing a FBL is responsible for the performance of transport. The freight forwarder does not only assume responsibility for delivery of the goods at destination, but also for all carriers and third parties engaged by him/her for the performance of the whole transport, including delivery. Freight forwarders issuing FBLs have to insure their liability in accordance with the FBL conditions.

[11] Připomeňme např. konosamenty pro předpravu ropy SEADOCS, dále konosamenty dle Pravidel CMI o elektronických konosamentech, tzv. Bolero Bill of Lading; základ pro elektronické přepravní

dokumenty lze najít např. i v článku 1.8 Hamburských pravidel, článku 14.3 Hamburské úmluvy nebo článku 8 Rotterdamských pravidel.

[12] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1056 ze dne 15. července 2020 o elektronických informacích o nákladní dopravě (Text s významem pro EHP), dostupné on-line [zde](#).

[13] UNCTAD / ICC Rules for Multimodal Transport Documents (ICC Publication 481), platné od 1.1.1992, viz online také [zde](#)

[14] „Digital Standards Initiative“ ICC dostupné online [zde](#)

[15] UNCITRAL Model Law on Electronic Transferable Records (2017), informace viz také [zde](#)

[16] Více informací viz také [zde](#)

[17] Dle § 2572 občanského zákoníku platí:

(1) Potvrzení o převzetí zásilky lze nahradit náložným listem. Náložný list je cenný papír, se kterým je spojeno právo požadovat na dopravci vydání zásilky v souladu s obsahem náložného listu; lze jej vydat na jméno, na řad nebo na doručitele.

(2) Náložný list obsahuje alespoň

- a) jméno dopravce a jeho bydliště nebo sídlo,
- b) jméno odesílatele a jeho bydliště nebo sídlo,
- c) označení, množství, váhu nebo objem přepravovaných věcí,
- d) formu náložného listu; pokud byl vydán na jméno nebo na řad, i označení osoby, na jejíž jméno nebo řad byl vydán,
- e) údaj o místě určení a
- f) místo a den vydání náložného listu a dopravcův podpis.

(3) Neobsahuje-li náložný list jméno osoby, na jejíž řad je vydán, považuje se za vystavený na řad odesílatele.

[18] § 514 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník

[19] Viz také prof. Jan Dědič, Mgr. Ing. Jan Šovar, Mgr. Ondřej Mikula: Proč podle českého soukromého práva nelze uvažovat o (ICO) tokenech jako o cenných papírech, Právní rozhledy 15-16/2018, s. 554. Autoři mj. jasně dovozují, že dle českého práva je cenný papír nosičem, s nímž je příslušné právo hmotněprávní semknuto a který je vždy časově i prostorově jednoznačně lokalizován. České právo zakotvuje tzv. binární přístup, kdy je rozhodující spojení práva s hmotným nosičem a bez něj nelze právo uplatni ani převést. To narozdíl od jiných zahraničních úprav, kde může definice

cenného papíru záviset na obsahu práva s ním spojeného.

[20] Podle § 514 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“) je totiž cenný papír listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést. Podle § 526 OZ je sice písemná forma zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednatelů. § 3026 OZ dále uvádí, že nevyklučuje-li to povaha písemnosti, platí ustanovení občanského zákoníku o listině obdobně i pro jinou písemnost bez zřetele na její podobu. Vzhledem ke zvláštní povaze cenného papíru se však na ně tato ustanovení neuplatní a povinnost zachování listinné podoby cenného papíru zůstává

[21] Viz. přiměřeně Kotásek, Pihera, Pokorná, Vítek: Právo cenných papírů, 1. vydání, Praha 2014, C.H.Beck, str. 53 – 56. Tato úprava v českém občanském zákoníku se odchyľuje od německé tzv. teorie domnělého práva, dle níž je emitent z cenného papíru zavázán již okamžikem emise a nikoliv až okamžikem vystavení – tedy převedení na prvního nabyvatele. Na druhou stranu ale dle § 521 odst. 2 občanského zákoníku ten, do jehož práva bylo zasaženo tím, že nebyly dodrženy náležitosti postupu při vydání cenného papíru nebo že se cenný papír nestal vlastnictvím prvního nabyvatele stanoveným způsobem, má právo na náhradu škody vůči emitentovi i vůči osobě, která v této záležitosti jednala jménem emitenta nebo na jeho účet, za podmínek stanovených tímto zákonem.

[22] Závěr, který podle nás toto nepřipouští, se podává mj. z doc. JUDr. Jan Brodec. Ph.D., LL.M., komentář k § 82 in Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2016. Výklady pojmu cenný papír v § 82 zákona č. [91/2012](#) Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“) je totiž v souladu s § 20 ZMPS třeba nahlížet tzv. českou optikou a podle ní je v souladu s § 514 OZ cenným papírem jen cenný papír v listinné podobě. Opačný názor zastává část právní nauky v tom směru, že pojem cenný papír obsažený v rozsahu kolizní normy nelze vykládat striktně ve smyslu lex fori, protože by se tím negoval smysl samotné kolizní úpravy, pokud by měly být pod tento rozsah podřazovány pouze tuzemské cenné papíry.

[23] Kubová Bártková, A., Handl V.: Odpovědnost zaslátel v rámci obstarávání námořních přeprav ve vztahu k závaznosti konosamentních podmínek, Právo v dopravě a zasilatelství, srpen 2020

[24] Ve vztahu k nim je totiž v souladu s poznámkou ad. 23 shora navíc i sporné a nejasné zda by se na určení na ně použitelného právního řádu vůbec použil § 82 ZMPS upravující jinak obecně právní řád použitelný na cenné papíry. Nebo zda z důvodu, že z pohledu českého právního řádu ve smyslu § 20 ZMPS nemusí dle ZMPS být elektronický cenný papír vůbec nahlížen jako cenný papír, by se na něj naopak vůbec nepoužila ustanovení § 82 ZMPS o cenných papírech. To pak s tím závěrem, že by se něj event. použila jen obecná ustanovení mezinárodního práva soukromého o závazcích a případně s jakými konečnými důsledky.

[25] Viz také ustanovení § 562 odst. 1 občanského zákoníku, dle kterého je písemná forma zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednatelů. Přitom dle odstavce 2. uvedeného ustanovení se má se za to, že záznamy údajů o právních jednáních v elektronickém systému jsou spolehlivé, provádějí-li se systematicky a posloupně a jsou-li chráněny proti změnám.

[26] Jedná se k datum vydání článku o Belize, Bahrain, Kiribati, Singapore, Paraguay, Papua Nová Guinea, Spojené Arabské Emiráty (Abu Dhabi Global Market), viz také webové stránky ICC [zde](#).

[27] Je však namístě upozornit, že v ČR by zřejmě nebyla postačující čistě implementace MLETR jako takového, ale bylo by nejdříve nezbytné provést i další úpravy zákonné úpravy cenných papírů. Blíže viz zejména prof. Jan Dědič, Mgr. Ing. Jan Šovar, Mgr. Ondřej Mikula: Proč podle českého soukromého práva nelze uvažovat o (ICO) tokenech jako o cenných papírech, Právní rozhledy 15-16/2018

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)